

Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите

- Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development

Bulgaria

<http://science.uard.bg>

A MODEL FOR ACCOUNTING OF GOODS EXPORTS

Stanislava Pancheva

New Bulgarian University, Sofia, Bulgaria

Abstract: The scientific research examines the transactions for export of goods, highlighting their nature and deriving their features for tax and accounting purposes. On this basis, an attempt was made to formulate a definition for them for the purposes of their accounting. Their specific features, directly related to the organization and implementation of the reporting process in non-financial enterprises, have been identified and characterized.

In order to achieve a greater depth of research, the three options applicable in the national practice for accounting treatment of transactions for export of goods are analyzed and on this basis a model for their accounting has been developed and argued. The model has been tested in a real environment and conclusions have been drawn about its lawful, methodologically sound and practical application.

Keywords: accounting, import, trade, foreign trade, goods.

МОДЕЛ ЗА СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА СДЕЛКИТЕ ЗА ИЗНОС НА СТОКИ

Станислава Панчева

Нов български университет - София

Резюме: В научната разработка са изследвани сделките за износ на стоки, като е открито тяхната същност и са изведени особеностите им за данъчни и за счетоводни цели. На тази основа е направен опит за формулиране на дефиниция за тях за нуждите на счетоводното им отчитане. Набелязани са и са характеризирани специфичните им черти, имащи пряко отношение към организирането и осъществяването на отчетния процес в нефинансовите предприятия.

За постигането на по-голяма дълбочина на изследването са анализирани приложимите в националната практика три варианта за счетоводно третиране на сделките за износ на стоки и на тази база е разработен и аргументиран модел за тяхното счетоводно отчитане. Моделът е апробиран в реална среда и са направени изводи за неговия законосъобразен, методологически издържан и практико-приложен характер.

Ключови думи: счетоводство, износ, търговия, външнотърговски сделки, стоки.

ВЪВЕДЕНИЕ

Сделките за износ на стоки са вид продажби, при които се осъществява трансгранично прехвърляне на стоки и/или собствеността върху тях от продавач (местно лице) на купувач (чуждестранно лице). Те се извършват при условия, регламентирани в българското законодателство и в законодателството на страни, нечленуващи в Европейския съюз. Деноминирани са в чуждестранна валута (поне за една от страните при сделката) и при тях участват много на брой непреки участници. Осъществяването им е на базата на сключен договор, а реализирането им преминава през определени етапи. Всичко това придава на експортните сделки комплексен характер и ги прави сложни за изпълнение и интересни за изследване.

От счетоводна гледна точка материята, касаеща сделките за износ на стоки, е динамична и трудна. Това се дължи на обстоятелството, че правната рамка, която ги регулира, е твърде променлива. Не са малко и нерешените въпроси за тяхното документиране, данъчно и счетоводно третиране, поставени в специализираната литература и в практиката. Ето защо може да се определи, че темата за счетоводното отчитане на сделките за експорт на стоки е актуална, важна и дискуссионна.

Изхождайки от значимостта на очертаната проблемна обалст за обект на настоящата научна разработка се определят сделките за износ на стоки, а за предмет - тяхното счетоводно третиране в нефинансовите предприятия. Целта е да се изследва процесът на счетоводното отчитане на изоса на стоки в нефинансовите предприятия и на тази база да се разработи, аргументира и апробира модел за неговото счетоводно отразяване.

За постигане на набелязаната цел в разработката се използват методи на научно изследване като анализ, синтез, индукция, дедукция, наблюдение, моделиране и др.

Литературата и нормативната база, използвани при изследването, са актуални към м. май 2020 г.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА СДЕЛКИТЕ ЗА ИЗНОС НА СТОКИ

Под „износ“ следва да се разбира „изнасяне на стоки за търговия в друга страна; експорт“ (Тълковен речник, 2020). Съгласно разпоредбите на Закона за данък върху добавената стойност стоките се определят като вещи – движими и недвижими, в т.ч. електричество, вода, газ, топлинна и хладилна енергия, а също и стандартен софтуер (Стока, 2020). Това показва, че износът на стоки е трансгранична търговска сделка, при която доставчикът българско предприятие прехвърля стоки или собствеността върху тях на клиент, намиращ се и опериращ в държава извън Европейския съюз (трета страна).

По-задълбоченият анализ на същността на сделките за износ на стоки извежда на преден план някои техни специфични особености, най-значими за организирането и осъществяването на отчетния процес от които са следните:

Сделките за износ на стоки се реализират между участници от най-малко две страни, едната от които е извън Европейския съюз. Между тези две страни (доставчик и клиент) се извършва доставка по смисъла на Закона за данък върху добавената стойност, изразяваща се в „прехвърлянето на правото на собственост или на друго вещно право върху стоката, както и на всяко друго право на разпореждане със стоката като собственик“ (Закон за данък върху добавената стойност, 2019). Условието е доставчикът да е данъчно задължено лице, регистрирано по реда на Закона за данък върху добавената стойност в Р. България, а клиентът – чуждестранно лице, регистрирано за целите на облагането с данък върху добавената стойност в страна извън Европейския съюз. Оттук може да се обобщи, че износът е външнотърговска сделка, при която едно предприятие, регистрирано по реда на Закона за данък върху добавената стойност в страната, продава стоки на чуждестранен клиент, регистриран за целите на облагането с данък върху добавената стойност в друга държава, нечленуваща в Европейския съюз.

За данъчни цели износът на стоки е вид облагаема доставка, при която е налице правото за ползване на данъчен кредит. Особеност тук е, че данъкът върху добавената стойност, с който става облагането на сделката, е с нулева ставка. Затова доставчикът, който принципно трябва да начислява данъчното задължение, не го отразява счетоводно по кредита на съответната четирицифрена разчетна сметка (с-ка 4532 Начислен данък за продажбите).

От счетоводна гледна точка износът на стоки е сложен документално обоснован законово регламентиран стопански процес, състоящ се от множество взаимосвързани стопански операции, всяка от които може да се оцени надеждно и изисква документирани и счетоводно отразяване по определен ред. В резултат на неговото реализиране в предприятието-доставчик се очаква да постъпи паричен поток, който ако превиши направените разходи по сделката, финансовият резултат ще е печалба.

Базирайки се на представените специфики определението за износ на стоки за счетоводни цели би могло да се формулира по следния начин: *законосъобразен документално обоснован поэтапно протичащ стопански процес (съвкупност от взаимосвързани и последователно извършвани стопански операции), при организирането на който доставчикът - регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност лице в Р. България прехвърля на клиента – чуждестранно предприятие, регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност в друга държава, нечленуваща в Европейския съюз, стоки или собствеността върху тях срещу договорена надеждно определена цена.*

Анализът на предложената за счетоводни цели дефиниция показва, че износът на стоки притежава редица отличителни черти:

- участници в сделката са контрагенти най-малко от две различни държави (Р. България и страна извън Европейския съюз);

- при нейното реализиране могат да се включат голям брой непреки участници като застрахователи, транспортни организации и т.н. (Петрова, 2006);
 - осъществяването ѝ изисква спазването на определени правила от различни национални законодателства (Отчитане на външнотърговските сделки, 2010);
 - плащанията при нея поне за един от участниците са в чуждестранна валута, което изисква отчитането на курсови разлики (Национален счетоводен стандарт 21 Ефекти от промените във валутните курсове, 2016; Международен счетоводен стандарт 21 Ефекти от промени в обменните курсове, 2012);
 - износът на стоки е стопански процес, респ. съвкупност от взаимносвързани и последователно осъществявани стопански операции (Петрол, 2008);
 - той се изразява в прехвърлянето на стоки или собствеността върху тях от доставчик (местно лице) на клиент (чуждестранно лице) срещу договорена цена, която може да се определи надеждно (МСФО – Обща рамка, 2010);
 - при реализирането му могат да се открият отделни етапи: подготовка, сключване и изпълнение на сделката (Външнотърговска сделка: подготовка, сключване, изпълнение, 2014);
 - документално обоснован процес, при който се изисква изготвянето на редица документи: търговски, транспортни, застрахователни и платежни (Закон за счетоводството, 2019);
 - и доставчикът, и клиентът са регистрирани за целите на облагането с данък върху добавената стойност лица;
 - доставчикът е местно лице, а клиентът е чуждестранно лице (от страна, нечленуваща в Европейския съюз);
 - стоките, които са обект на сделката, имат надеждна оценка и водят до възникването на входящ паричен поток за предприятието-доставчик;
 - основната цел на експортната сделка е реализирането на печалба.
- Позовавайки се на изброените особености, може да се обобщи, че износът на стоки е комплексна, динамична и сложна сделка с международен характер, при която се прехвърлят стоки през митница, с произтичащите от това последствия за страните.

МОДЕЛ ЗА СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА СДЕЛКИТЕ ЗА ИЗНОС НА СТОКИ

Както вече стана известно, износът на стоки е сложен многокомпонентен процес, състоящ се от отделни стопански операции: продажба на стоката, транспортиране, товарене, претоварване и разтоварване на стоката, престой на стоката на пристанища, летища, в складове и др., застраховане на стоката и т.н. Обект на отчитане при тези операции са самите стоки; разходите и приходите, свързани с тяхното придвижване от доставчика до клиента, вкл. и тези по валутни операции; възникналите разчети по продажбата (вземания и задължения); паричните средства, използвани за разплащане при сделката и др. Те се отразяват счетоводно с помощта на различни активни и пасивни синтетични счетоводни сметки, предвидени в индивидуалния сметкоплан на предприятието-износител, към които се води подходящо аналитично отчитане съобразно нуждите на неговото управление.

Наличието на голям брой операции, свързани с прехвърлянето на стоките и на собствеността върху тях от доставчика на клиента, както и възможностите, които дава националното счетоводно законодателство, преопределят появата на три варианта за счетоводно отчитане на експортните външнотърговски сделки в практиката (Примерен национален сметкоплан, 2006). Тези три варианта могат да се представят нагледно както е показано в таблица 1.

Таблица 1. Варианти за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки

Стопанска операция	Счетоводно отчитане на износа на стоки с използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността като операционни и сметките от гр. 70 Приходи от продажби като операционно-резултатни	Счетоводно отчитане на износа на стоки без използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността, но с използването на сметките от гр. 70 Приходи от продажби като операционно-резултатни	Счетоводно отчитане на износа на стоки без използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността, но с използването на сметките от гр. 70 Приходи от продажби като чисто операционни
1. Фактуриране на продажбата на стоките	Д-т сметка 411 Клиенти К-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки	Д-т сметка 411 Клиенти К-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки	Д-т сметка 411 Клиенти К-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки К-т сметка 304 Стоки Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки К-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година
2. Отписване на стоките от счетоводството на доставчика	Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стока К-т сметка 304 Стоки	Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стока К-т сметка 304 Стоки	
3. Начисляване на разходите по доставката на стоките, които са за сметка на доставчика (застраховки, транспорт, товарене и разтоварване и др.)	Д-т сметка 602 Разходи за външни услуги К-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане	Д-т сметка 602 Разходи за външни услуги К-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане	Д-т сметка 602 Разходи за външни услуги К-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане
4. Приключване на сметките за начислените разходи по доставката на стоките	Д-т сметка 611 Разходи за основна дейност К-т сметка 602 Разходи за външни услуги Д-т с-ка 702 Приходи от продажби на стоки К-т с-ка 611 Разходи за основна дейност	Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки К-т сметка 602 Разходи за външни услуги	Д-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година К-т сметка 602 Разходи за външни услуги
5. Установяване на финансовия резултат от сделката	<u>При печалба</u> Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки К-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година <u>При загуба</u> Д-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година К-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки	<u>При печалба</u> Д-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки К-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година <u>При загуба</u> Д-т сметка 123 Печалби и загуби от текущата година К-т сметка 702 Приходи от продажби на стоки	<u>Извънсчетоводно:</u> приходите от продажбата на стоките – разходите по продажбата на стоките = печалбата/загубата от сделката

Стопанска операция	Счетоводно отчитане на износа на стоки с използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността като операционни и сметките от гр. 70 Приходи от продажби като операционно-резултатни	Счетоводно отчитане на износа на стоки без използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността, но с използването на сметките от гр. 70 Приходи от продажби като операционно-резултатни	Счетоводно отчитане на износа на стоки без използването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността, но с използването на сметките от гр. 70 Приходи от продажби като чисто операционни
6. Изплащане на разходите по доставката на стоките	Д-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане К-т сметка гр. 50 Парични средства При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции	Д-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане К-т сметка гр. 50 Парични средства При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции	Д-т сметка 401 Доставчици, 4992 Други кредитори, 495 Разчети по застраховане К-т сметка гр. 50 Парични средства При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции
7. Получаване на сумата от клиента	Д-т с-ка от гр. 50 Парични средства К-т с-ка 411 Клиенти При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции	Д-т с-ка от гр. 50 Парични средства К-т с-ка 411 Клиенти При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции	Д-т с-ка от гр. 50 Парични средства К-т с-ка 411 Клиенти При тази счетоводна статия може да възникнат курсови разлики, отразявани по сметките: 624 Разходи по валутни операции и 724 Приходи по валутни операции

При анализа на трите представени в таблица 1 възможности за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки се установява, че между тях има общи черти, но и различия. Общото е, че те водят до еднакъв краен резултат, до еднакви промени в годишния финансов отчет и до еднакъв размер на дължимия данък върху добавената стойност, отразен в дневника за продажбите на доставчика (0 лв.). Различието е по отношение на обема на счетоводната работа и броя на съставяните счетоводни статии, по отношение на използването/неизползването на сметките от гр. 61 Разходи за дейността, както и по отношение на начина на използване на сметките от гр. 70 Приходи от продажби (като операционно-резултатни или като чисто операционни). И още, за разлика от първия и втория вариант на отчитане, при които ясно се вижда финансовият резултат от сделката, при третия вариант изчисляването на печалбата/загубата е по извънсчетоводен път и това налага допълнително пресмятане, често пъти свързано с допускането на технически и други грешки.

По-задълбоченият сравнителен анализ на трите варианта за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки показва още, че що се касае до отражението на информацията за продадените стоки в годишния финансов отчет и при трите варианта не се установяват различия. Не се нарушават и постановките, предвидени за текущото счетоводно отчитане в действащия Закон за счетоводството (Закон за счетоводството, 2019). Това дава основание да се определи, че и при трите варианта не е нарушено изискването за вярно и честно представяне на данните във финансовия отчет.

Относно приложимостта на вариантите за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки в практиката на различните предприятия изследването показва следните резултати:

Първият вариант е подходящ за използване в стопански единици, в които има голям обем на производствените разходи, производство на продукция, наличие на незавършено производство в началото и в края на периода, както и установяване на себестойност (Дамянов, 2005). При него финансовият резултат от сделката се определя по счетоводен път и лесно може да се проследи по време на продажбата. От тази гледна точка вариантът е подходящ за прилагане в производствени предприятия, които сами продават през граница своята продукция, но би могъл да се използва и от търговци, изнасящи предварително закупени чужди стоки.

Вторият вариант е подходящ за използване в предприятия, извършващи търговска или нестопанска дейност, но не е приложим в производствени стопански единици, продаващи сами своята продукция. Това се дължи на обстоятелството, че установяване на себестойността на продукцията по счетоводен път е невъзможно поради изключването от отчетния процес на сметките от гр. 61 Разходи за дейността.

При третия вариант разходите и приходите от сделката се съпоставят извънсчетоводно. Това е причината при установяването на финансовия резултат често да се допускат грешки. Ето защо приложимостта на варианта е ограничена, особено в предприятия, извършващи външнотърговска дейност.

На базата на представените резултати може да се направи изводът, че първият вариант за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки, въпреки по-големия брой съставяни счетоводни записвания, има най-широко приложение в предприятията, осъществяващи експорт на стоки. Той се възприема като водещ и за целите на научното изследване и това се дължи на факта, че:

- не се нарушава изискването за вярно и честно представяне на данните във финансовия отчет;
- се спазват изискванията към текущото счетоводно отчитане, постановени в действащия Закон за счетоводството;
- ясно личи финансовия резултат от сделката и не се налага допълнително извънсчетоводно пресмятане във връзка с неговото установяване.

Всичко това дава основание първият вариант за отчитане на сделките за износ на стоки да се включи като препоръчителен в разработения модел за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки. Останалите два варианта също биха могли да намерят място в модела, но само като допустими алтернативни поради ограничената им приложимост в практиката на нефинансовите предприятия.

За да придобие завършеност моделът за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки е подходящо да се обвърже и с няколко допълнителни специфики, касаещи извършването на външнотърговските сделки и тяхното счетоводно отражение. По-конкретно тук се имат предвид:

- особеностите при осъществяване на сделките в условията на търговски кредит (с разсрочено плащане на дължимата сума на доставчика, вкл. и лихвата);
- особеностите при осъществяване на сделките при определени условия (бартер, замяна на активи); и
- особеностите при осъществяване на сделките на база предварително преведен аванс от купувача на доставчика.

И още нещо. Ако предприятието, извършващо експортната сделка, продава собствената си продукция и продажбите не са неговата основна дейност (основната му дейност е производството на продукция), то при първия вариант на отчитане на сделките за износ на стоки следва да се направят следните промени в счетоводните сметки:

сметка 702 Приходи от продажби на стоки трябва да се замени със сметка 701 Приходи от продажба на продукция, сметка 304 Стоки – със сметка 303 Продукция, а сметка 611 Разходи за основна дейност – със сметка 615 Разходи по пордажби.

Представените особености при осъществяване на сделките за износ на стоки рефлектират пряко върху счетоводното отчитане и водят до частично изменение на разработения счетоводен модел (Отчитане на външнотърговските сделки, 2010).

АПРОБИРАНЕ НА МОДЕЛА ЗА СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА СДЕЛКИТЕ ЗА ИЗНОС НА СТОКИ

Апробирането на модела за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки в практиката на нефинансовите предприятия може да се онагледя чрез следния пример:

Пример: Предприятие „X“, с предмет на дейност експорт на дамска конфекция, извършва износ на дамски палта за Канада на обща стойност 37 500 USD при централен курс на БНБ за деня на сделката 1.3403 лв. / USD. Начислени са 700 лв. за застраховка на стоката до границата на страната. За нает транспорт са начислени 2 000 USD при централен курс на БНБ за деня на превоза 1.3805 лв. / USD. Разходите за застраховката и транспорта на стоката са за сметка на износителя. Продадената стока е отписана по отчетна стойност 36 000 лв. Купувачът от Канада превежда дължимата сума за износа на доставчика при централен курс на БНБ за деня на превоза 1.3650 лв. / USD. Установен е финансовият резултат от сделката за износа на палтата.

Иска се: Да се съставят счетоводните статии в предприятие „X“ АД, което е регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност.

Прилагането на модела за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки (препоръчителен вариант) може да се види от решението на предложениия практически пример.

Решение:

Д-т с-ка 411 Клиенти 50 261.25 (37 500 долара x 1.3403 лв. / долар)	
К-т с-ка 702 Приходи от продажби на стоки 50 261.25 (37 500 долара x 1.3403 лв. / долар)	
Д-т с-ка 602 Разходи за външни услуги 700	
К-т с-ка 495 Разчети по застраховане 700	
Д-т с-ка 602 Разходи за външни услуги 2 761 (2 000 долара x 1.3805 лв. / долар)	
К-т с-ка 4992 Други кредитори 2 761 (2 000 долара x 1.3805 лв. / долар)	
Д-т с-ка 611 Разходи за основна дейност 3 461 (700 + 2 761)	
К-т с-ка 602 Разходи за външни услуги 3 461 (700 + 2 761)	
Д-т с-ка 702 Приходи от продажби на стоки 3 461 (700 + 2 761)	
К-т с-ка 611 Разходи за основна дейност 3 461 (700 + 2 761)	
Д-т с-ка 702 Приходи от продажби на стоки 36 000	
К-т с-ка 304 Стоки 36 000	
Д-т с-ка 504 Разплащателна сметка във валута 51 187.50 (37 500 долара x 1.3650 лв. / долар)	
К-т с-ка 724 Приходи по валутни операции 926.25 (51 187.50 – 50 261.25)	
К-т с-ка 411 Клиенти 50 261.25 (37 500 долара x 1.3403 лв. / долар)	
Д-т с-ка 724 Приходи по валутни операции 926.25 (51 187.50 – 50 261.25)	
К-т с-ка 123 Печалби и загуби от текущата година 926.25 (51 187.50 – 50 261.25)	
Д-т с-ка 702 Приходи от продажби на стоки 10 800.25	
К-т с-ка 123 Печалби и загуби от текущата година 10 800.25	

Ако се открие сметка 702 Приходи от продажби на стоки, в кредита ще се посочи продажната цена на стоките в левове 50 261.25 лв., а в дебита - отчетната им стойност 36 000 лв. и разходите по продажбата им 3 461 лв. Разликата между сумата по кредита и по дебита на сметката е печалбата от сделката - 10 800.25 лв.

Апробирането на модела за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки показва, че същият е законосъобразен, методологически издържан и практически приложим в нефинансовите предприятия, осъществяващи външнотърговска дейност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение може да се определи, че сделките за износ на стоки са законосъобразен документално обоснован поетапно протичащ стопански процес, при реализирането на който доставчикът - регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност лице в Р. България, прехвърля на клиента – чуждестранно предприятие, регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност в друга държава, нечленуваща в Европейския съюз, стоки или собствеността върху тях срещу договорена надеждно определена цена. За неговото счетоводно отразяване в националната практика са познати три варианта. Първият от тях е определен като най-приложим в практиката и е включен като препоръчителен в модела за счетоводното отчитане на сделките за износ на стоки. Причината са безспорните му предимства: не се нарушава изискването за вярно и честно представяне на данните във финансовия отчет; спазват се постановките за текущото счетоводно отчитане, предвидени в Закона за счетоводството; ясно личи размерът на печалбата/загубата от сделката; при апробирането му се установява, че е законосъобразен, методологически издържан и практически приложим в нефинансовите предприятия. Другите два варианта също са включени в модела за счетоводно отчитане на сделките за износ на стоки, но само като допустими алтернативни поради ограниченото им приложение в практиката.

ЛИТЕРАТУРА

1. Външнотърговска сделка: подготовка, сключване, изпълнение. (2014) София: Нова звезда, с. 5-92.
2. Дамянов, Д. (2005) Финансово счетоводство. Свищов: Ценов, с. 184.
3. Закон за данък върху добавената стойност, чл.6. //Държавен вестник, 2006, № 63 посл. изм. 2019, № 102. Наличен в: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135533201>, последно посетен на 18.05.2020.
4. Закон за счетоводството, чл. 4-10; чл. 3 //Държавен вестник, 2015, № 95 посл. изм. 2019, № 37. Наличен в: <https://www.ides.bg/за-института/документи/закон-за-счетоводството/>, последно посетен на 18.05.2020.
5. Международен счетоводен стандарт 21 Ефекти от промени в обменните курсове. (2012) Налични в: <http://balans.bg/225-mss-21-efekti-ot-promeni-v-obmennite-kursove/>, последно посетени на 18.05.2020.
6. МСФО – Обща рамка. (2010) Налични в: <http://balans.bg/534-msfo-obshta-ramka/>, последно посетена на 18.05.2020
7. Национален счетоводен стандарт 21 Ефекти от промените във валутните курсове. (2016) Налични в: <http://balans.bg/182-nss-21-efekti-ot-promenite-vyv-valutnite-kursove/>, последно посетена на 18.05.2020.
8. Отчитане на външнотърговските сделки. (2010) / Меравзчиев, Г. Баташки, Г. Иванова-Кузманова, Ст. Панчева, Р. Михайлова. Свищов: Ценов, с. 4; 34-49.
9. Петров, Л. (2008). Основи на счетоводството. София: Мартилен, с.46.
10. Петрова, Д. (2006) Счетоводно отчитане на външнотърговските сделки. София: Тракия-М, с. 9.

11. Примерен национален сметкоплан (допълнен с шифри на сметките). (2006) Свищов: Ценов, с.3-16.
12. Стока. (2020) Налично в: <http://balans.bg/475-9-4-definicii-i-opredelenija-v-danuchni-i-schetovodni-zakoni/>, последно посетена на 18.05.2020.
13. Тълковен речник, с. 1. Налично в: <http://rechnik.info/%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%BE%D1%81>, последно посетена на 18.05.2020.